

Sygn. akt III AUa 756/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Szczecinie

sprawy S. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 lipca 2016 r. sygn. akt VI U 362/16

1. oddała apelację,
2. odstępuje od obciążania S. O. kosztami zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Gabriela Horodnicka- SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 756/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił S. O. prawa do emerytury.

Ubezpieczony S. O. złożył odwołanie od powyższej decyzji, żądając przyznania emerytury. Podniósł, iż pracował w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego także od 24 października 1973 roku do 17 grudnia 1973 roku.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania, jednocześnie wskazując, że skarżący posiada na dzień 1.01.1999r. staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 14 lat, 11 miesięcy i 8 dni i tym samym nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do „wcześniejszej” emerytury.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 13 lipca 2016 roku oddalono odwołanie S. O..

Powyższe orzeczenie oparto o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Ubezpieczony S. O. urodził się (...). Na dzień 31 grudnia 1998 roku wykazał łączny staż ubezpieczeniowy wynoszący 25 lat, 6 miesięcy i 19 dni, w tym 14 lat, 11 miesięcy i 8 dni okresów pracy w szczególnych warunkach (24 lipca 1971 roku - 16 października 1973 roku - w tym służba wojskowa i 18 grudnia 1973 roku - 31 sierpnia 1986 roku). Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Z ustaleń Sądu meriti wynika, że od 24 lipca 1971 roku do 31 sierpnia 1986 roku wnioskodawca pracował w (...) w G.. Po powrocie ze służby wojskowej w dniu 25 października 1973 został zatrudniony jako pomocnik kierowcy. Praca jego polegała na prowadzeniu samochodu ciężarowego na zmianę z kierowcą, do którego pojazd był przypisany. Czas jazdy wynosił od kilku do 14-15 godzin dziennie, pomocnik i kierowca zmieniali się przy prowadzeniu pojazdu. Od 18 grudnia 1973 roku ubezpieczony został zatrudniony jako kierowca.

W ocenie Sądu I instancji, opierając się o treść art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zważono, że emerytura wcześniejsza przysługuje na zasadach określonych w § 3 i 4 rozporządzenia, jeżeli kobieta udowodni co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a mężczyzna 25 lat tych okresów, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej w ramach stosunku pracy, przy czym wymagane jest osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Sąd I instancji wskazał, iż przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze uwzględnia się jedynie te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze była wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Spór w sprawie dotyczył okresu zatrudnienia wnioskodawcy w charakterze pomocnika kierowcy pomiędzy 25 października 1973 roku a 17 grudnia 1973 roku.

Zdaniem Sądu meriti zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, że wnioskodawca w okresie tym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kierowca samochodu ciężarowego. Podkreślono, iż zeznania świadka i wnioskodawcy wskazują na wykonywanie pracy kierowcy samochodu ciężarowego, jednakże nie sposób na ich podstawie ustalić, iż wnioskodawca wykonywał pracę kierowcy przez 8 godzin dziennie. W ocenie Sądu Okręgowego wskazywany maksymalny czas pracy 14-15 godzin dziennie (choćby trasy krótsze) również przemawia za uznaniem, ażeby czas pracy przy kierowaniu wynosił 8 godzin dziennie. Dokumenty w aktach osobowych nie wskazują w żaden sposób, ażeby kierowanie pojazdem jako pomocnik kierowcy zajmowało wnioskodawcy 8 godzin dziennie. Podkreślono przy tym, że pracodawca, bezpośrednio znający charakter zatrudnienia pomocnika kierowcy, nie uwzględnił spornego okresu wystawiając świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł się na dokumentach w aktach pozwanego i aktach osobowych oraz zeznaniach świadka i ubezpieczonego - w zakresie wyżej opisanym.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony, zaskarżając orzeczenie w całości. Jednocześnie zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucono:

- naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 i art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze poprzez niewłaściwe zastosowanie tych regulacji prawnych, a polegające na nieuwzględnieniu odwołania i nieprzyznaniu powodowi emerytury podczas gdy powód warunki do uzyskania takowego świadczenia spełnia,

- naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 k.p.c., polegające na całkowicie dowolnym i sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego przyjęciu, że na podstawie zeznań świadka A. M. i powoda nie można ustalić, że wnioskodawca wykonywał(?) w okresie od 25 października 1973 roku do 17 grudnia 1973 roku podczas, gdy w sytuacji jeśli Sąd przyjął, że praca pomocnika kierowcy polegała na prowadzeniu samochodu ciężarowego, a wnioskodawca pracował w tym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy czego dowodzi świadectwo pracy z 13 września 2000 roku niezasadnym jest przyjmowanie, że nieudowodnione jest, iż wnioskodawca miał nie pracować w takim charakterze w wymiarze 8 godzin dziennie,

- naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c., polegające na oczywiście dowolnym przyjęciu, że praca kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy polega wyłącznie na kierowaniu pojazdem, podczas gdy osoba świadcząca pracę w charakterze kierowcy jest zobligowana wykonywać odpowiednie czynności poprzedzające jazdę, pozostałe czynności w trakcie jazdy, jak i po jej wykonaniu, a także oczekiwać na załadunek pojazdu i może polegać także na pozostawaniu w stanie gotowości (w dyspozycji pracodawcy) do zastąpienia w każdej chwili kolegi, z którym wspólnie przewóz jest wykonywany,

- naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c., polegające na pominięciu przy wydaniu wyroku, iż powód w spornym okresie świadcząc pracę w pełnym jego wymiarze wykonywał w ramach obowiązków pracowniczych czynności charakterystyczne dla pracy kierowcy, to jest identycznie te same czynności, co w pozostałym okresie zatrudnienia w Państwowym Przedsiębiorstwie (...) w G..

Uwzględniając powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, począwszy od miesiąca, w którym powód złożył wniosek o przyznanie emerytury. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący wskazał, że praca w spornym okresie polegała na prowadzeniu pojazdu ciężarowego, co oznacza, że nie był on osobą, która jedynie pomagała kierowcy, lecz zajmował się tymi samymi czynnościami co kierowca. Nadto podniósł, że pracował stale i w pełnym wymiarze czasu, co wynika także ze świadectwa pracy. Zwrócono uwagę, że powód pracę realizował wspólnie z innym kierowcą, jednakże nie dowodzi to, że nie pracował on w pełnym wymiarze czasu jako kierowca. Zdaniem skarżącego ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że obsada kierująca pojazdem powierzonym ubezpieczonemu i świadkowi M. była dwuosobowa i każdy z nich pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca i w żadnym innym charakterze. Nadto ubezpieczony wskazał, że przewozy były wykonywane przez wiele godzin, więc niemożliwym było, aby przez pełny czas trwania eksploatacji pojazdu jedna osoba była w stanie tym pojazdem kierować. Na koniec apelujący podkreślił, że pominięto, iż ubezpieczony w spornym okresie świadczył pracę na identycznych warunkach jak w tym, w którym jego praca została zakwalifikowana do pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy odpowiadając na apelację wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od ubezpieczonego kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego jako niezasadna podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, dzieląc jego ustalenia i rozważania prawne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego, szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. IPKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. IUK 233/09, Lex nr 585720). Trafna była także kwalifikacja prawna zgłoszonego przez ubezpieczonego roszczenia dokonana przez Sąd I instancji.

Kwestią poddaną pod rozwagę Sądu było rozważenie zarzutu apelacji, czy ubezpieczony w rzeczywistości wykazał przesłankę legitymowania się okresem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach dla uzyskania prawa do emerytury z tego tytułu.

Wskazania wymaga, że zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach, jest pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia, lecz uregulowania omawianego artykułu nie precyzują szczególnych przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Aktem prawnym normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu.

Ubezpieczony wskazuje, że wykonywał w spornym okresie pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, wymienioną w punkcie 2 działu VIII wykazu A cyt. wyżej rozporządzenia.

Mając na uwadze treść art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej i powołane wyżej regulacje należy wskazać, że ubezpieczony udowodnił ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 6 miesięcy i 9 dni okresów składkowych, osiągnął wymagany wiek powszechny, a także nie przystąpił do OFE. Kwestią sporną na etapie postępowania apelacyjnego było ustalenie, czy wykonywał on przez ponad 15 lat pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. Dokładniej spór co do zatrudnienia w szczególnych warunkach dotyczył okresu od 25 października 1973 roku do 17 grudnia 1973 roku oraz stanowiska pomocnika kierowcy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Z. w Oddziale (...) G..

Sąd Apelacyjny co do zasady podziela stanowisko, że ubezpieczony będąc zatrudnionym na stanowisku pomocnika kierowcy wykonywał w rzeczywistości również czynności odpowiednie dla kierowcy. Jednakże nie sposób ustalić na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, że ubezpieczony pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ze świadectwa pracy w szczególnych warunkach wynika, że w spornym okresie ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Możliwa jest weryfikacja takiego dokumentu prywatnego na podstawie posiadanej przez zakład pracy dokumentacji z akt osobowych pracownika oraz w razie możliwości przy pomocy zeznań świadków i ubezpieczonego.

Jednakże zeznania przesłuchanego w sprawie świadka A. M., zatrudnionego wspólnie z odwołującym w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w Z. w Oddziale (...) G., oraz zeznania samego ubezpieczonego skutecznie zaprzeczyły okoliczności wskazywanej przez apelującego jakoby okres pracy odwołującego od 25 października 1973 roku do 17 grudnia 1973 stanowił pracę wykonywaną w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu. Nie można pominąć, że ze wskazanych dowodów ze źródeł osobowych jednoznacznie wynika, że w spornym okresie ubezpieczony został niejako przydzielony do pomocy A. M., bowiem ubezpieczony wraz ze świadkiem na przemian kierowali pojazdem. Oznacza to, że ubezpieczony z całą pewnością nie kierował samochodem ciężarowym stale - codziennie, w pełnym wymiarze czasu, skoro w czasie kilkugodzinnych czy nawet jak twierdził świadek 14-15 godzinnych tras, pojazd był naprzemiennie prowadzony przez S. O. oraz przez A. M..

W tym zakresie podkreślić należy, że nie wchodzi w rachubę wykonywanie prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. sporadycznie, czy okresowo. Krótsze dobowo (a zatem nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) świadczenie pracy w warunkach narażających na szybszą utratę zdolności do zarobkowania wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (podobnie w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., sygn. III UK 38/07 oraz z dnia 8 czerwca 2011 r., sygn. I UK 393/10).

Nie przeczy temu okoliczność podnoszona przez ubezpieczonego, że w spornym okresie był zatrudniony jak wynika ze „zwykłego” świadectwa pracy w pełnym wymiarze czasu pracy albowiem akta osobowe potwierdzają zatrudnienie w tym czasie w pełnym wymiarze lecz na stanowisku pomocnika kierowcy.

Mając na uwadze powyższe rozważania należało uznać, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich warunków określonych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i nie nabył prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Z tych względów apelację ubezpieczonego jako bezzasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążania ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym z uwagi na trudną sytuację majątkową ubezpieczonego, który nie pracuje i jest na utrzymaniu żony – emerytki.